

Učiteljski

TOVARŠ.

Izhaja
in 15. dne vsakega
meseca na celi pol.

List za šolo in dom.

Velja
za vse leto 2 gl. 50 kr.,
za pol leta 1 gl. 30 kr.

List 3.

V Ljubljani 1. februarja 1871.

Tečaj XI.

Ukaz ministra za bogočastje in uk od 20. avgusta 1870,

s katerim se občnim ljudskim učilnicam razpisuje šolski in učni red.

Veljaven deželam v državnem zboru zastopanim, razen kraljestva Galicije in Vladimirije z velikim vojvodstvom Krakovskim in razen mejne grofovine Istre.

Na podlagi §. 78. državne postave od 14. maja 1869, derž. zak., št. 62, in po dogovoru z deželnimi šolskimi oblastmi zdi se mi potrebno, da začasno razpišem naslédnji šolski in učni red občnim ljudskim učilnicam, prideržujóč si prihodnje uredbe, katere se bodo po izkušnji in napredku ljudskega šolstva zdele potrebne, ter ozirajoč se tudi na to, da posamezne deželne postave o ljudskih očilnicah niso še dodélane.

Ta ukaz dobódi veljavo ob začetku šolskega leta 1870/1.

Stremayr s. r.

Šolski in učni red občnim ljudskim učilnicam.

I. O hoji v šolo.

§. 1. Krajna šolska oblast (krajno šolsko svetovalstvo) naj učilničnemu voditelju, da bode mogel paziti na redno hojo v šolo, osem dni pred začetkom vsacega šolskega leta podá zapisek vseh otrok, katerim je v tistem kraji dolžnost, da v šolo hodijo. Deželna šolska oblast (deželno šolsko svetovalstvo) razglási posebne ukaze, kako je otroke, katerim je dolžnost, v šolo hoditi, treba vpisati ter na razvidu imeti.

Roditelji (starsi) ali njihovi namestniki naj take otroke, ki jim je dolžnost v šolo hoditi, kateri dan izmej zadnjih trijeh dni pred začetkom šolskega leta privedó (pripeljájo) v šolo, da se vpišejo v list (zapisovalnik) šolskih otrok. Roditelje ali njihove namestnike, kateri bi tej dolžnosti bili nepokorni, naj voditelj šole naznani krajni šolski oblasti, da pridejo v postavno razpravo.

§. 2. Dolžnost v šolo hoditi se začénja z dopolnjenim šestim letom starosti. Otroci, kateri so ob začetku šolskega leta mej petim in šestim letom starosti, smejo se sprejeti samo tedaj, kadar dovoli krajna šolska oblast. To dovolitev je dati samo takim otrokom, kateri so zreli po duši in po telesu, ter gledati je tudi na to, da se s tem ne nabere več otrok nego postava določuje.

§. 3. Brez veljavnih opravičnih izgovorov ne sme noben otrok zamujati posameznih ur ali dni ob postavnem šolskem času.

Zamude, katere se v osmih dneh do dobrega ne opravičijo, naj veljajo za neopravičene, ako ni sploh znano, zakaj so se zgodile.

§. 4. Za veljavne opravične izgovore velja posebno to:

- a) če otrok izbolí;
- b) če izbolé otrokovi roditelji ali svojci, ako je dokazano, da ga potrebujejo v postrežbo;
- c) slabo vreme, ako bi otroci v njem utegnili izboleti;
- d) tako slabi potje, da se po njih ne more hoditi.

§. 5. Ako je uboštvo dokazano in otroci iz šole ostajajo zato, ker nimajo oblačila, naj krajna učilnična oblast skerbi, da to potrebščino pripravijo tisti, katere veže postava.

§. 6. Vsacega učitelja dolžnost je pomagati, da se morejo šolske zamude dokazati, in torej naj vse zamude opravičene ter neopravičene, dan na dan na tanko zapisuje v razrédnik. Zapisek teh šolskih zamud naj voditelj šole pred krajno učilnično oblast položi v tistej dobi, katero za pregled ukazuje postava. Kako se to polaga, določuje deželna učilnična oblast.

§. 7. Krajna učilnična oblast naj šolskih zamud uzroke, kateri bi se utegnili zdeti neveljavni, mahoma preišče, ter proti mudnim roditeljem ali njih naméstnikom začne postopati po zakonu (postavi).

II. O učnem času.

§. 8. Šolsko leto trpi 46 tednov. Po navadi se šolsko leto začénja mej 1. dnevom septembra in mej 1. dnevom novembra meseca.

Ljudske učilnice po tacih krajih, koder so tudi srednje učilnice, naj uk prično tedaj, kadar je začetek uka zapovedan srednjim učilnicam.

Vsem drugim krajem naj začetek in konec uka postavi okrajna učilnična oblast (okrajno šolsko svetovalstvo), katera naj gleda na to, kakšen je kraj ter kakšno delo imajo prebivalci, in katera z istih uzrokov tudi more, ako hoče, navadnih šest tednov vélicih počitnic (vakance) razdeliti mej léto.

Izimke od teh zapovedi o začetku šolskega leta more dovoliti deželna učilnična oblast.

§. 9. Dneve, ob katerih so mej letom počitnice, postavlja deželna učilnična oblast.

§. 10. Vsak dan šolskega leta, kateri nij odločen počitnicam, naj bode šola; krajna učilnična oblast smé samo ob kacic nenavadnih prilikah dovoliti še po verhu največ édine tri dni počitnic mej enim šolskim letom.

(Dostavek za Tirolsko in Vorarlberško: Deželna učilnična oblast more, ozi- raje se na krajevne in druge posebne razmere, v poletnih mesecih otroke, katerim je hoditi v šolo, začasno oprostiti šole.)

§. 11. Po učilnicah, katere imajo po več razredov, naj bode celodnevni uk; poldnevni uk se sme napraviti samo po tistih učilnicah, katere imajo po en razred, če je stvar taka, kakor govori §. 45. tega šolskega reda.

Deželna učilnična oblast ima pravico, da po opravičenih nasvétih okrajnih učilničnih oblasti izimkoma tudi sicer dovoli poldnevni uk.

§. 12. Krajna učilnična oblast naj začetek in konec vsakdanjega šolskega uka po različnosti in potrebi, kakoršne so namreč razmere, postavi na zgódnjejše ali poznejše ure, odločivši toliko ur, kolikor je zapovedanih.

§. 13. Dolžnost v šolo hoditi trpi do izpolnjenega štirinajstega leta starosti.

Zapovedano šolsko dobo okrajšati (s pomanjšilom učnih ur v tednu, z ogradihom nauka samo v zimsko polletje, z napravo večerne ali premenjevalne délovniške šole ali po kakšnem družem pripravnem poti) to je samo po kmetih časnó dovoljeno tisti mladini, katera je prišla že v zadnji dve léti uka. Natančneje o tem določa deželna učilnična oblast, poslušáje primerne želje ter nasvete krajne in okrajne učilnične oblasti.

(Dostavek za Goriško-Gradišcansko: Po teh dolócbah naj deželno šolsko svetovalstvo osnuje potrebni red tistim šolskim okrájinam, koder dolžnost v šolo hoditi po §. 21. deželne postave o napravi učilnic terpi samo do izpolnjenega dvanajstega leta starosti.)

III. O odpustu iz šole.

§. 14. Ko mine doba, v kateri je bilo v šolo hoditi, otroci, ki po sodbi šolskega vóditelja (v tacih šolah, koder je po več razredov, po sodbi učiteljskega zbora) imajo najpotrebnejše zapovedane znanosti (§. 21., 2. odstavek državne postave o ljudskih učilnicah od 14. maja 1869) in katere je odpustiti iz šole, dobodo odpustno spričevalo, za kar se ne odšteva nobeno kakor koli imenovano plačilo (taksa). Ako bi se to spričevalo ne hotelo dati, imajo roditelji ali njihovi namestniki pravico, od okrajne učilnične oblasti prositi, da se napravi preskušnja.

Odpustno spričevalo dobodo tudi tisti otroci, katerim po §. 21., tretjem odstavku državne postave o ljudskih učilnicah, okrajna učilnična oblast dovoli, da se odpusté iz šole, predno jim po polnem mine dolžnost, v šolo hoditi.

§. 15. Otroke, kateri ne dobodo odpustnega spričevala, veže dolžnost v šolo hoditi čez navadno šolsko dóbo.

Otroci, kateri so na duši ali na telesu taki, da po doveršeni šolski dóbi dokazno več ni upati, da bi mogli ustreči namenu ljudske učilnice, dobodo odhodno spričevalo, v katerem se je izrekoma nasloniti na ta paragraf šolskega in učnega reda.

§. 16. Otroci, kateri so se učili domá ali v kateri taki zasobni (privatni) učilnici, ki nima pravice javnosti, naj se na konci šolske starosti udadé preskušnji na kaki javni učilnici, ter se o tem izkažejo okrajni učilnični oblasti tistega okolišča, v katerem so vpisani (§. 1.).

Za preskušnjo je vložiti pet goldinarjev avstrijske veljave takse, katera se v enaki meri razdelí mej preskuševalce in mej vóditelja šole. Ako je uboštvo dokazano, more tista učilnična oblast, katera prva čuje nad to šolo, oprostiti ali vse ali nekoliko te takse.

§. 17. Od dolžnosti, dobiti si odpustno spričevalo, iznétí so otroci, kateri v zaznamovani dobi hodijo v višjo učilnico, in tisti, kateri imajo kako dušno ali težko telesno bolezen, zaradi katere jih postava na menj ali več časa odvezuje, da jim ni treba hoditi v javno učilnico.

§. 18. Odpustno spričevalo daje vóditelj šole, in po učilnicah, koder je po več razredov, podpisuje ga ob enem tudi učitelj najvišjega razreda.

Imena otrok, odpuščenih iz šole, vpisujejo se v odpustno knjigo, hranjeno pri krajni učilnični oblasti, ter doveršeni odpust se ob enem zaznamuje tudi v šolski imenik.

§. 19. V odpustnih spričevalih tistih otrok, kateri so hodili v kako javno ljudsko učilnico, bodi poleg polne rodovnice (nationale) tudi to:

- a) koliko časa je otrok hodil v šolo;
- b) sodba o njegovi nrvnosti in pridnosti;
- c) sodba, koliko se je naučil posameznih učnih predmetov;

d) izrek, da je iz šole bil odpuščen po tem, ko se je bilo ustreglo vsemu, kar ukazuje postava.

V spričevalih zasobnih učencev (§: 16.) naj odpade: koliko časa je hodil v šolo, in pri b) oménjena sodba.

§. 20. Hoja v šolo se zaznamuje z besedami: prav pridna, pridna, menj pridna, lenobna; nravnost z besedami: po polnem primerna (popolnoma lepa), primerna (lepa), menj primerna (manj lepa); napredek v posameznih predmétih z besedami: prav dober, dober, sredenj, nezadosten.

(*Dalje prih.*)

Prijateljska beseda tovaršem učiteljem!

Z novim letom smo kranjski učitelji — tovarši v sosednih deželah še pred — v marsikterem oziru nastopili novo dobo. Na čem spoznamo to? prašal me bode ta in uni. Ali ni nova postava o nadzorništvu šolskem, ki bode ravno v začetku leta 1871. tudi v djanji zadobila svojo veljavo, dovolj važna, da smemo reči, da se pričénja nova šolska doba? Ali ni mar učni red od 20. avg. 1870. z okrožnico sl. deželnega šolskega svetovalstva za Kranjsko od 8. oktobra l. leta ravno tako imeniten? Kranjsko učiteljstvo in šolstvo pričé z letom 1871. vsekako novo dobo. Vsaki čas naklada človeku drugačna dela. Tudi nova doba naložila je mnogo težkih bremen na učiteljske rame in mu za njih prenašanje boljšo prihodnost — obljubila. Učitelji bi smeli reči: Ako nam nova doba našega truda kaj ne poverne, ne prevzamemo novih nalog, težav in del; obljube, upi in nade so nas že premnogokrat prevarile. Toda, dragi tovarši, ne recimo tako; poterpimo rajše še, sej je poterpežljivost nam prirojena, in pokažimo svetu, da se je nad kranjskimi učitelji spolnil stari rimljanski pregovor: „Quem dii odere, paedagogum fecere“. Ker ste tedaj voljni, tudi nove šolske butare, t. j. nove zahteve sprejeti in jih po svoji moči spolnovati, hočem jih vam bolj na drobno skupno razložiti, ker jih doma le na sim ter tje raztresenih ukazih imate.

Poglejmo naj prvo, ktere dolžnosti nam postava o šolskem nadzorništvu naklada! Rekli bote: ta nam ne naklada nobenega dela; ta nam je le pripomogla do novih pravic in časti. Vsled te postave postali smo — šolski svetovalci, krajni in okrajni; izvolili so nas tudi za predsednike in podpredsednike v krajnih in okrajnih šolskih svetih. Le še boljše plače, ktero naj bi dobivali v mesečnih obrokih pri javnih blagajnicah, nam primanjkuje; pa smo popolnoma — gospodje. Toda nove časti so, kakor sami dobro prevdarite, orehova lupina brez jedra. Odločena mesta v različnih svetovalstvih nam še le bodo na čast, ako se bomo v teh zborih z besedo in djanjem tako obnašali, da bomo vredni imena „učitelj in šolski svetovalec“. Dolžnost naša je bila do sedaj učiti le nevedno mladino in le njej

pravo svetovati, v javne zadeve se nismo smeli dovelj vtikati. Novi ukazi pa velevajo, da bodo učitelji tudi v občnih skupščinah za napredek šolstva smeli svetovati in glasovati. To je res lepa pravica, ktera nam je svobodniša postavodaja naklonila; a mi moramo sedaj pazni biti, da bomo to pravico na korist učiteljev in šole rabili. Da bomo to vsikdar storiti mogli, treba bode veliko previdnosti in zvedenosti. Naj več bode pri učiteljih, kako in kaj bodo krajni in okrajni šolski sveti ukrenili. Učitelj bode naletel v teh zborih na več šolskih nasprotnikov. Nekteri bodo dobrim šolskim nameram nasprotovali iz nevednosti, drugi iz nevošljivosti in zavisti in drugih vzrokov.

Ako bode učitelj hotel, da bodo njegovi dobri predlogi obveljali, bode se moral z vsemi udi dotičnih svetovalstev lepo porazumljevati. Ako bode le s kom v osebnem prepirju, že je v nevarnosti s svojim dobrim nasvetom. Zavoljo tega naj si slehern učitelj dobro zapomni in naj tudi drugim svetovalcem večkrat na serce polaga, da se le stvar obravnava ne gledé na osebo, ki to ali uno nasvetuje. Učitelju, kot krajnemu in okrajnemu šolskemu svetovalcu je treba tudi veliko zvedenosti v šolskih zadevah in tudi v drugih stvareh, ki se sim ter tje šole dotikujejo. Pred vsem mora učitelj naj bolj poznati nove šolske postave; vsaj nekteri udje — kmetje — v krajnem šolskem svetu tako nič o teh ne vedó. Zategadel naj bi si vsak učitelj omislil vse važniše šolske postave. *) Če ima še tudi pri rokah staro politično šolsko vredbo, tudi mu ne bode od več. Enako dobro je, ako ima učitelj shranjene manjše šolske ukaze od novejših časov. Ako bode učitelj poznal postave, lahko se bode pri sejah na nje sklicoval in tako svoje predloge naj boljše podpiral. Pri zborih naj učitelj mirno, previdno pa s tehtno besedo zagovarja svoje pravice. Kjer pa vidi, da je vsaka beseda — le bob v steno, naj raje molčí. Posebno bi učiteljem kot krajnim šolskim svetovalcem priporočali delavnosti tudi pri tem poslu. Pri sejah je treba, kakor znano, vse obravnane stvari zapisovati. Kdo drugi je za to sposobniši od učitelja? On naj radovoljno to delo prevzame, da se drugi ne bodo nad tem pritoževali. Tudi poročila višim šolskim oblastim naj rad sestavlja in naj se sploh ne brani storiti kaj, kar bi znalo šolstvu koristiti.

Kot udu novih šolskih svetov je učitelju dana priložnost, da je tudi v narodnem oziru delaven. Njegova skerb naj bi tedaj bila, da se bode v različnih svetovalstvih v domačem jeziku razgovarjalo

*) Novi „Učiteljski Koledar“ bode prinesel naj važniše šolske postave in kazalo o njih. Vredn.

in uradovalo. Učitelj naj ne zabi, da je korist šolstva z narodno koristjo v ozki zvezi!

Še težavnejša naloga bode za kranjske učitelje izverševanje novega učnega in šolskega reda. Ta zahteva veliko novih naukov, ktere bode treba vsekako nekoliko v učni čertez vzeti in potem po svoji moči gojiti, počitnic pa le malo dovoljuje; velikim šolskim praznikom je odločeno le 6 tednov.

Novi učni red zaukazuje zeló natančno šolsko uradovanje, t. j. zaznamovanje šolskih zamud in njih naznanitev šolskim uradom, napredka učencev itd.; vелеva večkratne učiteljske zборе in druge reči, ki bodo učiteljem prizadevale le več opravka.

Pa vsega tega se učitelji nikar ne vstrašimo; veliko smo že storili za povzdigo našega šolstva in ljudstva, veliko dela nas še čaka; a tudi nove naloge hočemo pridno izverševati vkljub mnogim nevgodnim okoliščinam, in videli bodemo, ali bode svet kedaj spoznal in cenil naš trud.

L.

Metelko

v
slovenskem slovstvu.

Kako pa je bilo tedaj? Pisatelji naši, največ prestavljavci, nemškutarijo, piše Kopitar, po nepotrebem v posamesnih besedah, kaj še le v stavkih in sploh v skladnji! Da si to, ako tudi ne oprostimo, vendar razložimo, mislimo si slovenskega pisarja. V 8. ali 10. letu popusti očetovo slovansko ognjišče, da bi v nemškem mestu po nemških ljudéh z nemškim jezikom izučil se za nemškega deržavnika. Tedaj mora gledati, kako svoj materni jezik slovanski, ki ga v teh letih se vé nikakor še popolnoma ne more znati, nalašč pozabiti, da mu mila bode vladarica Tevtona. Nikar ne oporékajte, da se po mestih govori tudi slovenski! To je ravno, kar nas žali. Trubrovo: „leben, špiža, štrytati, hudobo trybati, .. doli jemle, gori jemle, .. cajhen, šenkinga, .. vunkaj klicati (aus-rufen), gvant, rihtar, špendia, folk itd. itd.“ — to so take cvetke iz slovenščine meščanske; in ako mlajši pisatelji namesti teh pobirajo tudi domače cvetlice, vendar venec splétajo le po nemški; ali — da jo povém brez prilike, ta mestna kolobocija je, ktero prihodnji pisatelj posluša v mladih letih svojega olikovanja; ker je sam v šolah navadil se po nemški misliti, mu skoraj ni zameriti, da je zadovoljen, če se v njegovem slovenskem delu ne nahaja le nobena nemška beseda, in da še ne sumi ne, da imamo tudi slovensko skladnjo itd. (cf. Grammatik der slav. Spr. in Krain, Kärnten u. Steyermark. Laibach. 1808. pag. 53 - 56.)

Tako je bilo skor povsod; le sem ter tje so se čuli — v Arabije puščavi — nekteri slavci, ki so gojili milo slovenščino. Da je uno bolélo vse prave rodoljube slovenske, se vé. Kako si pomagati? Stolice za slovenski nauk je treba. Že so imeli tako učilišče v nemškem Gradcu na liceji, kjer je bil od l. 1812 prvi očitni učenik slovenskega jezika Janez Nep. Primic, po rodu Kranjec (iz Šmarije, r. 1785, u. 1823). To iskrenemu Ravnikarju ni dalo mirovati. Oberne se on prvi zavoljo tega na učenega in veljavnega barona Žiga Cojza (Zois), kranjski deželi nepozabljivega dobrotnika, in pa na slavnega Jerneja Kopitarja in jima razodene svoje želje v tej reči. S prizadevanjem teh mož se je zgodilo, da so presvetli cesar Franec v l. 1817 učilištvo slovenskega jezika dovolili v Ljubljani, in bogoslovce družega leta zavezali k šolskemu učenju domačega jezika. Sad te naprave se ni le na Kranjskem pokazal, ampak tudi pri sosednih Slovencih. Kmalo je prišlo kaj dobro pisanih slovenskih bukev na dan, in duhovni govori na prižnicah so bili prosti gnusne soderge in v lepši in čistejši slovenščini zglasovani. Da imamo toraj v Ljubljani učilištvo slovenskega jezika, ta posebna hvala gre — Ravnikarju (cf. Življenje M. Ravnikarja v Novic. 1845; P. J. Šafařík's Gesch. d. südslaw. Lit. I. 1864, pag. 37. 38). — Ravnikarjevo delo je pa menda tudi, da je prvi to službo dobil ravno Metelko. Radi bi jo bili naklonili nekteri Vodniku; ali bil je nekaj že v letih, nekaj pa v zameri. Sicer je blagi pastir Avguštin Gruber (Episc. Labac. 1816 - 24) neki koj hotel bogoslovcem preskerbeti nauk slovenski, in mógli so prositi v Metelkovem imenu, ker so cesar 14. februarja podelili to službo ravno njemu, in se deželnega poglavarstva razglas od 11. marca 1817 sklicuje na njegovo prošnjo od 16. septembra 1816, ktera se mu je tedaj z vsemi prilogami poslala nazaj.

Metelko priseže pri deželnem vladarstvu 18. marca 1817 in postane tako prvi očitni učenik slovenskega jezika, s 400 gold. letne plače, proti temu, da ga razlaga po 4 ure na teden v II. bogoslovnem razredu, kamor so smeli poslušat hoditi tudi učenci iz liceje. Tako so slovenski jezik razun duhovnov prilastili si vsaj nekteri prostovoljci, kterim je, kar ga na ptujem po visókih šolah pozabili niso, dobro služil v raznih stanovih med slovenskim narodom. — Po tej službi vstopi Metelko tudi med profesorje licejske, ter malo prej sam še učenec, sedaj pa učenik, presojuje z njimi vred take, ki so bodi si pismeno bodi si ustmeno skušnje delali za gotove učiteljske službe, n. pr. J. Pavšek iz modroslovja (v. Gutachten über das Paufhkífhe Konkurs-Elaborat v. 3. December 1817 aus

der theor. u. prakt. Philosophie zur definitiven Bestätigung in diesem Lehramte) itd.

Učiteljski večeri.

I.

Pervi učiteljski večer začel je pervosednik učiteljskega društva s tem-le ogovorom: „Verhno načelo naših društvenih pravil veli: združevati vse učitelje, da duševno napredujejo in sklicovati shode“.

Naša nova šolska postava o zborih pravi: „Učiteljskim zborom je v obče ta naméra, da se učitelji razgovarjajo o načelih uka, o odgoji in šolski uredbi“. To vse pred očmi imel je odbor, ko je pri zadnji seji 24. dec. p. l. sklenil, da bodo tukaj v družbini sobi od časa do časa ob sredah zvečer mali shodi, pri katerih se bode razgovarjalo o učiteljskih, šolskih in sploh v podučnih stvareh, med ktere se bodejo kot cvetice v zimskem času vpletale tudi male zabave. To je prav naravno, da se vsak k svojim rad druži.

Zakaj bi li mi učitelji dolge zimske večere kakor časakradci sim ter tje posamno tičali in si ne upali besede pregovoriti. Tudi učitelji smo ljudje, ki čutimo potrebo združevanja in občevanja eden z drugim. V združbi se misel z mislijo sprijemlje in vnema, in serce se ogreva pri gorkejšem čutu svojega brata. Hočemo se učiti eden od drugega in eden z drugim.

Mi učitelji v mestu moramo biti zgled in podpora svojim bratom na deželi, kteri nimajo toliko prilike do združnega občevanja, kakor je mi imamo.

Pred očmi moramo imeti pravilo, ki pravi: „Kdor sam sebe zapusti, se pogubi!“ Kdor le vedno kliče na pomagaj, sam pa si ne pomaga, ni vreden, da bi mu drugi pomagali.

Bratje, današnji čas nam zraven dolžnosti daje tudi pravice, ne bodimo tedaj toliko vnemarni, da bi jih ne sprejemali. Mi nismo več in ne bodemo šlape v deržavi, ali kakor Nemeč pravi: „Aschenbrödel im Staate“. Namen naših shodov, kterih prvi začetek je nocoj, naj bode pospeševanje vseh lepih namenov v učiteljstvu in šolstvu, ktere bodemo dosegli z odkritoserčnim značajem, s prosto in močno voljo. Naše geslo naj bode: „Naprej!“

Potem sledile so čertice iz zgodovine — razvijanje jezika — kar je g. blagajnik sicer s prostim, pa z jedernatim govorom kazal, kako se je jezik pri pervih ljudstvih razvijal in da je bilo tadanje prvo ljudstvo podobno otrokom, kteri nimajo skerbí za drugo, kot za materijalno življenje i. t. d.

Po tem govori pervosednik o dolžnostih sedanjega učitelja nekako tako-le:

Naš novi šolski in učni red, kateri mora biti sedaj ravnilo vsakemu učitelju, pravi v §. 26.: „Učitelj je dolžan svoj važni posel vestno opravljati, vse naredbe, kar jih zapovedujejo postave in ukazi, ter vsa povelja nad njim stoječih oblasti na tanko izpolnjevati — in z bistrim očesom mu je paziti na vse, svoji skerbi izročene otroke. Koder imajo šole po več učiteljev, naj si bodo zložni in spoštujejo naj se med seboj, da si pridobodo javno doverje ali zaupanje, ter tako pospešujejo svoje učilnice napredek in korist“.

Ta ukaz je prav lep, toda ne sme se prezirati zraven staro pedagogično načelo, ki pravi: „V vsaki šoli je učitelj poglavitna reč“. Kakoršni so učitelji, take so šole. Kjer ni delalnih, poštenih, vestnih učiteljev, tam ne pomagajo in ne opravijo veliko vsi ukazi in naj lepša vodila, ki se dajejo učiteljem.

Da bode pa učitelj dober učitelj, t. j. tak, kakoršnega dan danes šola potrebuje, mora splovnati na tanko svoje dolžnosti.

Sicer premišljevanje učiteljevih dolžnosti ni nič novega, kajti že Goethe je djal: „Alles Gescheidte ist schon gedacht worden; man muss es nur versuchen, es noch einmal zu denken“.

O dolžnosti, ki so z učiteljevim stanom tesno združene, namreč, da naj bode učitelj poštenega značaja, lepega vedenja, da naj bode priden in poterpežljiv, previden in moder — o teh dolžnostih ne govorim, kajti take se razumejo same po sebi. Govoriti hočem le o dolžnostih, ki jih učitelju nalaga sedanji vihrajoči duh časa.

Učitelj sedanjega časa naj dela nevtrudljivo za napredek svojega stana in šole. Učitelju se pred kakor komu drugemu v drugem stanu rado očita, da je počasen in pri podučevanju vedno le enega kopita. Zavaljo tega naj sedanji učitelj ne bode svojeglaven in nikar naj svojih zateplih si idej preveč ne terdi, temuč naj se dá rad pregovoriti in kaj boljšega naučiti.

Ako je učitelj na svoje naj boljše mnenje toliko privezan, da nobenega drugega učila in nobene druge misli od svoje višje ne ceni in ne sprejme, ne napreduje, temuč — zaostaja — se vé, da ne v svojih, temuč v obeh drugih, ki ga previdijo bolj, kakor on druge.

Učitelj naj med tem, ko mladino izobražuje, ne pozabi samega sebe izobraževati. Ta dolžnost je posebno težka mlademu učitelju, vendar naj nikar ne onemore, da med tem, ko pedagogiko djansko izveršuje, tudi sebe izobražuje.

Učitelj naj to, kar tirja pri svojih učencih, tudi sam o sebi večkrat premišljuje. V življenji se vidi, da ljudje, ki veliko od drugih zahtevajo, sami to naj manj spolnujejo.

Učitelj sedanjega časa naj se ne dá premotiti od puhlih fraz, ki se kažejo tu pa tam v šolskem življenji. Resnica je bila in bode, da tisti učitelj je naj boljši učitelj in stori naj več za deržino in deržavo, ki izreja mladost za Boga in dom, ki mladini v serce cepi pravo prav, ki ji zbuja čut za materni jezik in domače navade, za red in za pravo srečo v družinskem življenji.

Ljudska šola ni nikoli in tudi ne bode umetno vzrejala abstraktnega človeka, kateri nikjer ne shaja, temuč naravno je, da ljudska šola postavlja med svet ljudi, kakoršne kaže naj davnejša svetovna zgodovina, kakoršne kaže zdravo življenje našega ljudstva, naj si bode v razméri z deržino, s cerkvijo in deržavo.

Učitelj sedanjega časa naj ne misli, da ga dobrega učitelja stori že to, če je z žlico zajemal veliko moderne učenosti, temuč da ga v pravega učitelja stvari vse, kar je sam na duhu in sercu. Učitelj naj se ravna po besedah pesnika, ki pravi: „Ko cvetica sebe lepša, lepša tudi livado“.

Učitelj sedanjega časa naj bode bolj dopolnovalec, kakor premišljevalec.

Učiteljevo obzorje je obširno. Kmali se zgubi, da ne pozná pravih strani nebá. Njegova tečajna ali polarna zvezda naj bode vedno ta, da mladini in ž njo svojemu narodu koristi, ne pa, da vstreza posamesnim idejam, ki nimajo podlage.

Bolj, ko se učitelj prizadeva poznati pravo ljudsko življenje, bolj spolnuje svoje dolžnosti kot ljudski učitelj, in bolj ko se ljudstvu odteguje, daljše brêde in tapa v temoto splošne svoje razvade. Učitelj sedanjega časa naj bode pogumen. Ako imamo dobro svest, da spolnujemo svoje dolžnosti, bati se nam ni treba ničesa. Pravica zmaga počasi, pa gotovo.

Učitelj sedanjega časa naj bode brez straha domoljuben t. j. tak, kakoršnega tirja ljudska šola t. j. šola za življenje.

Spoštovanje in sinovska ljubezen tirja, da smo hvaležni narodu, ktereга udje smo in kateri nas živi. Učitelj ne sme sicer nikakor svoje službe napak rabiti v politično, narodno ali versko vpletanje, a njegova dolžnost je, da izreja mladost za to, za kar je vstvarjena — za življenje — in pred vsem za domače življenje. Ako bi se naša mladost ne vzrejala v domačem duhu, zrastle bi kakor divje zelišče, in bila bi to, kar je trava brez juterne rose in cvetje brez solnčnih žarkov. Domovina bi ne imela zvestih sinov in naméra ljudske šole — narodov razvitek — bi se ne dosegel. Vbogajmo slavnega našega pesnika, ki pravi:

„Tudi naróda otês je slavnega čina poslopje,
Serčno tesáci tedaj, strežniki dvignite se!“

Žile odprí globočine rudar, ozri se po zlatu,
 Jekla ne zabi o tem, cene junaške je znak,
 Sicer pa izročimo vse Velikemu mojstru višave“.

Tim govorom sledilo je čveteroglasno petje iz venca naj lju-beznjivših domačih pesmi, kakor je to prav okusno vravnal ravnatelj II. mestne šole. Razšli smo se z naj slajšimi čutili, da tudi učitelji smo stopili velik korak v omiki in zabavi — naprej!

Književnost.

Bečke pedagogijske slike. Spisal Ivan Filipovič, učitelj kapt. glav. škole u Zagrebu, dop. član srbskog učenog društva. U Zagrebu 1870. Tiskom Lav. Hartmána i družbe.

Kakor je sploh našim učiteljem znano, bila je meseca julija 8., 9. in 10. dné p. l. na Dunaji 19. občna skupščina nemških učiteljev, ktere so se tudi nekteri naši kranjski učitelji vdeležili. K temu občnemu zboru nemških učiteljev, je tudi hervaška vlada poslala na slovstvenem polji mnogozasluženega g. Ivana Filipoviča, ki je bil nazoč pri vseh sejah omenjenega zbora, pa si je ogledal tudi dunajske šole in druge učilne zavode, ter vse, kar je na Dunaji videl in slišal, prav lepo popisal s svojim spretnim peresom v zgorej omenjenej knjižici. Knjiga je razdeljena v devet delov in obsega 13 tiskanih pól. Ker g. Filipovič izverstno in nepristransko kritizuje nemške govornike, oziraje se v eno mér na naše domače národne šole, pa je tudi mnogo drugega koristnega in zanimivega gradiva nakupičeno v tej knjižici; priporočamo jo prav živo vsem slovenskim učiteljem, ki so hervaščine zmožni. Knjiga veljá 80 kr. in se dobí pri pisatelju v Zagrebu. — č.

Šolsko obzorje.

Iz Tersta. Mili „Tovarsš“, mnogo tovaršev imaš tukaj na obalih ja-dranskega morja, ki so ti bratje ne le po stanu, ampak tudi po narodu; ali tukajšnji tvoji bratje nimajo gotovo tako lepih prilik, nimajo takega blagega stanja, tolike prostosti in vgodnih okolnosti, da bi saj včasih svojim daljnim bratom kazali, da še živijo. Sicer imamo tudi mi teržaški ljudski učitelji učiteljsko društvo „Società pedagogico didattica“, ki šteje nad dve sto udov in izdaje lastni mesečnik „Il Litorale“; ali to še ni znamenje dobrostanja našega, ampak žrtev, ktere se ne bojimo, čeravno so naše plače take, da nam krajcarja ne ostaja. Veliko njih bi lahko naštel, ki živijo v veliki revščini, posebno pa oženjeni, ki imajo otroke več ko enkrat — ne vsi — ki kruha stradajo. Naše plače, kakor sem omenil, so še vedno pri starem ostale. Nadučitelj, ki je ob enem voditelj in učitelj tretjega in čertertega razreda, ima 900 in stanovanje, učitelj tretjega in čertertega razreda 700, drugega in pervega 550, podučitelj (assistant) 200 gold. letne plače in razun tega čisto nič. Kako je to mogoče? se bodo naši kranjski tovarši popraševali, da se v Terstu, v liberalnem mestu, učiteljem plače niso povikšala. To je tako. Teržaški mestni svetovalci so ob enem tudi poslanci deželnega zbora, in ker so večidel ali odvetniki ali trgovci, po njih stanu imajo vse druge misli o učiteljih in šolah nego prave, in mimo tega še v deželnem zboru razpravljajo rečí, ki več ali manj vodo na svoj mlin napeljujejo. Nobeden pa ne premisli, da je šola vert, kjer je

bodočnost naših naslednikov vsajena; da le iz šole izhaja prava omika, razvoj in napredek in ne od glediščnih ali uličnih kričačev; da slabo plačan učitelj si mora drugod iskati postranskih zaslužkov, da potem takem ljubezen do šole zgubi in šola s tem trpi veliko škodo.

Opmniti še moram, da so v Terstu iz ljudskih šol vsi drugi avstrijski jeziki bandirani (pregnani) razun italijanskega, akoravno je veliko otrok nemških in slovenskih starišev. Res je sicer, da otroci tudi italijansko hitro razumejo, ali kje je materinski jezik? kdaj in kje se ga bodo naučili, če ne v mladosti in v šoli? Čisto slovenski otroci in učitelji so prisiljeni, se povsod in zmiraj po italijanskem kopitu ravnati, čeravno tje in sim pervega, kakor tudi drugega še prav ne razumejo.

Tako se ravná v mestu; v okolici, kjer je kakih ednajst šol in kjer so prebivalci čisto Slovenci, ni veliko bolji, ker vsa povelja dohajajo učiteljem v italijanskemu jeziku in otroci se mučijo z italijanskimi „vocabulary“ že v prvem razredu in tako naprej po vseh razredih, dokler šole ne zapustijo. Učitelji sami so poitaljančeni (morajo biti), čeravno nekteri izvrstno slovensko govoré.

Učiteljsko društvo, ki za lastni mesečnik v zamenjo ima kakih 150 časnikov in več drugih za plačilo, se tudi še omahne ne bodisi za pedagogične ali politične slovenske časnike, če je prav kakih 70 — 80 roje-nih Slovencev pri njem. Če so ti, „Tovarš“, razumljive in drage te verslice in sploh, če ti je moja pisava za rabo, sem pripravljen o prilikah tudi v prihodnje kterokrat kako malenkost sporočiti. *)

Iz Notranjskega. (Prijetnosti (!) iz učiteljskega življenja.) Akoravno smo že učitelji toliko tožili o svojem revnem stanu in akoravno smo še do sedaj le pesek v morje metali, tedaj malo ali nič dosegli; vendar ne smemo opustiti, da ne bi svetu, ki dandanašnji v besedi (!) res šoli pomagati hoče, še dalje svojih nadlog naznanjevali. Za danes naj povem, kaj so mi nekteri tovarši učitelji iz svojih skušenj pripovedovali ali pisali.

Dober prijatelj, učitelj v bližnji vasi, obiskoval me je nedavno in mi pri tej priložnosti sledeče, gotovo ne prijetne svoje okoliščine razodel: „Naj veče britkosti mi prizadeva zanikerno šolsko obiskovanje. Odkar sem pri tej šoli — dve leti je že — prizadevam si, da bi se temu pomagalo. Ali kar so v desetih ali več letih moji predniki zakrivili, tega ne morem v kratkem času pri naj boljši volji odpraviti. Ti so ljudem to svojo nevednost in nemarnost mnogo preveč pregledovali. Po svoji lastni volji so učence šole oproščevali, ako so jih starši le količkaj prosili in — —. Tudi je med tukajšnjim ljudstvom navadna misel, da naj otrok le toliko časa v šolo hodi, da opravi sv. obhajilo, in menijo tedaj, da prijemši ta zakrament smejo šolo zapustiti, akoravno so še le 11., 10. ali še celo le 9. leto doveršili. Ako jim učitelj dopoveduje, da nove šolske postave, pa tudi stare drugače velevajo, ne verjamejo mu, ter vse te nove naredbe in zaukaze učiteljevi samovolji pripisujejo in se zarad tega nad njim grozé in hudujejo. Ker opominovanje staršev z dobro besedo ni pomagalo, naznanil sem uredno šolsko obiskovanje okrajnemu glavarju. Ta pošlje dvoji četertletni naznanili županu dotične srenje z zaukazom, da naj on to stvar vredi. Župan pa tudi vkljub ustmene prošnje učiteljeve in vkljub novega povelja okrajnega glavarja ni se hotel tega poprijeti, rekoč, da se noče ljudem zameriti. Jaz pa“ — pravi tovarš — „sem še vedno dalje pošiljal okrajnemu glavarju do-

*) Prosimo!

tična naznanila o slabem šolskem obiskovanju. Okrajni glavar je vendar enkrat to stvar sam v roke vzel. Poklical je starše k sebi na dve moji pritožbi. Teh (staršev) je bilo veliko, blizu 30. Ker prva tožba ni bila še rešena, predno sem drugo položil, prigodilo se je, da sem v drugič skoraj vse tiste naznanil, kakor pervikrat. Eni in isti starši so morali nekaj po naključji, nekaj po počasnem uradovanju dvakrat na odgovor hoditi za eno in tisto zakriviljeno reč. To je pa naše ljudstvo zelo razkačilo; vedno se na me jezé, da jih tožim, da le z višo gosposko potegujem, da ne maram za nje, ki me zderžujejo in plačujejo. Tako se mi godí. Akoravno vsled graje okrajne gosposke otroke pridnejše v šolo pošiljajo, vendar so se zavoljo teh prigodkov še le malo potolazili in še manj — pravo, koristno in dobro prevideli.

Nimam pa v naši vasi nobenega, ki bi bil mojih misli v tej zadevi in ljudstvu oči odpiral. Duhovni gospodje ne spregovoré o šoli besede ne. Večkrat se morda primeri, da pravijo še: Kadar otrok opravi sv. obhajilo, naj izostane iz vsakdanje šole in naj hodi v nedeljsko. In ako tako rekó v šoli, vbogajo jih otroci — rajše kakor učitelja. In če katehet še neredno kerščanski nauk v šoli podučuje in s tem pokaže, da mu ni mar za šolo, podira on vse marljivo prizadetje učiteljevo. Tako se meni godí,“ rekel je prijatelj, „Bog daj, da je drugod boljše!“

Drugi prijatelj pisal mi je sledeče: „Res čudno, da me še ni konec in da sem še pri življenji! Poslušaj, kako se mi godí v N.! Ne želel bi ti biti v moji koži. Toliko britkih ur sem tukaj doživel, da sem res milovanja vreden! Vse veselje do študije in šole mi je minulo — pri tej službi. Znana ti je moja volja, da rad poterpim, če le morem in da sem bil vedno velik sovražnik prepirov. Prepri pa, če še ne veš, so pri nas doma. Mnogo sem si prizadel, vsem vstreči, ali tega ne zmorem. Blagor tebi, ki si dobil tiho, mirno službico v daljni N., kjer vsi v edinosti in složnosti delate na korist šolstva in omike. Jaz pa tičim v zadregah, iz katerih se ne izrežem, preden druge službe ne dobim. Da se mi res godí krivica, omenjam ti tukaj le nekaj. Znano ti je, kako so naši srenjčanje že pred letom moje prihodke zmanjšali in berž novo fasijo sestavili. A sedaj delajo še to neveljavno in pravijo, da morem vsled sodnijske pravice, nekaj bire od 3 let (po 15 mernikov, torej 45 mernikov ječmena) poverniti, rekši, da je bila pomota in da spada ta bira gospodu duhovnu. Ta povernitev znaša v denarjih 80 gold. Drugič mi pritergujejo 35 gold. šolnine in se sklicujejo na ta in uni izgovor. Pritoževal sem se — a bob sem v steno metal. Velika pokora je tudi za me, — pa to še z veseljem prenašam — da imam pri sebi že zelo staro mater, ki ne morejo delati in vedno bolehaajo. Ali morem jaz, pri takih žalostnih razmerah vesel šolski prag prestopati, koristne knjige prebirati ali pa kako čertico svojim prijateljem pisati? To je vzrok, dragi prijatelj, da ti nisem na tvoja pisma do danes odgovoril. Odpiši mi pa zopet v kratkem in potolaži z dobrim svetom svojega prijatelja.“

Tako se glasi prijateljsko pismo, ki ne potrebuje menda „komentara“ in ki bode za danes zadostilo; pa prihodnjic zopet kaj enako veselega (!).

Iz Poloma. Kjer je šola tesno združena s srenjo, to je, kjer je staršem mar za izrejo njihovih otrok; kjer starši učitelju pomagajo o odgojevanji mladine: kjer staršem ni vse eno, ali se njih otroci kaj učijo ali ne; kjer je srenja vneta za šolo in so starši prijatelji učitelju, tam šola doseže svojo imenitno in sveto nalogo.

Ako hoče šola vspešno napredovati, mora si pridobivati med ljudstvom prijateljev, kajti šola more le takrat svoj blagor širiti, ako jo ljudstvo čisla.

Kako pa si hoče pridobivati šola med ljudstvom prijateljev? Ljudstvo je praktično, ter gleda na djansko korist šole. Učitelj naj torej svoj šolski poduk ravná po okoliščinah in potrebi kraja, v katerem učiteljari in ljudstvo bo kmali zapazilo, da mu je šola zares na blagor.

Tù pri naših Kočevarjih, postavimo, podučuje učitelj po potrebi kraja, ako se v šoli posebno ozira na številjenje, zemljepisje in spisje, kajti ti predmeti so za naše Kočevarje, ki hodijo po zimi dalječ po svetu kramarit, zelo potrebni in so jim bolj koristni, kakor pa branje, slovnica itd. Učitelj naj torej skerbi, da se otroci v šoli seznanijo pred vsem z nauki, ki jih ljudstvo potrebuje v vsakdanjem, društvenem življenji in občenju, in ljudstvo vidé, da mu je šola res koristna, bo šoli zaupalo ter jej bo vdano. To pa gotovo kar zelo pospečuje blagor in napredek šole! Po naših šolah se je dosihdob vse preveč učilo le za šolo, a malo pa za življenje; ljudstvo ni imelo (posebno po deželi) posebnih koristi od šole. Zato pa naš praktičen kmet tudi ni zaupal šoli, in ljudje so se v nekterih krajih, kjer so se osnovale nove šole, z vsemi štirimi branili šole in učitelja!

Ako se pa začéno po deželi toliko koristne in potrebne kmetijske šole; ako bodemo po šolah več za življenje, pa manj za šolo učili; ako bodemo s previdnim podučanjem mladine pridobili sréncane za šolo: si bode ljudska šola gotovo veliko prijateljev pridobila med ljudstvom, kar bo šoli in ljudstvu gotovo v veliko korist.

Kedar bodo stariši in učitelji vzajemno delali za oliko mladega zaroda, takrat še le bo ljudska šola veliko in žlahuega sadja obrodila. Starši in učitelji, ne zabíte, da

„Družina in šola
Sestrici ste dve,
Nobena posamna
Hoditi ne smé“.

Ta kratki dopis naj bo odziv nekemu kratkemu — a čverstemu spisu v „Tovaru“.*)

Naj bi nam še kateri drugi naših spretnih g. tovaršev naznanil po „Tovaru“, kako naj si ljudska šola pridobiva med ljudstvom prijateljev!

Gospod M. K. toži v 24. l. lanskega „Tovarša“, da se mu začetek šolskega leta ni od nobene strani naznanil. Pri nas na Kočevskem pa se nam naznanjajo vse važniše šolske zadeve uradno.

Ravno tako smo slišali, da se je ljudstvo tù in tam ustavljalo voliti v krajni šolski svét. To se je godilo gotovo zarad nevednosti. Naj se torej pojasnujejo ljudstvu nove šolske postave. Pri nas se je to zgodilo in brez vseh ovir se je vstanovil tukajšnji krajni šolski svét 27. grudnia l. leta. Z Bogom!

M.

Iz Idrije. (Zahvala in prošnja.) Vsem gg. kranjskim ljudskim učiteljem, ki so mi že poslali odgovore na mojo okrožnico pr. m. v zadevi štatistike kranjskih ljudskih šol, zahvaljujem se prav serčno; vse druge pa vljudno prosim, da bi mi jih tudi kmali sporočiti blagovolili.

J. Lapajne,
učitelj in odbornik kr. uč. društva.

*) Glej 21. „Tovaršev“ list 1869. leta!

Iz Gorenškega. Usmilite se ubogih ptičkov! Več tednov pokriva že zemljo debel sneg; in kakor se kaže, bode še dolgo ležal. Res, da nčasi kako zernice pade iz skedna, tudi pri omivanji kuhinjske posode se kake drobtinice izlijejo, ali na prvo preže kokoši, na drugo pa psi in mačke. Kako pa bi se preživelo stradajoče in zmerzujoče kerdelce malih ptičkov po dolgi zimi? Strezimo ubogim ptičkom tako-le: Po opoldanskem kosilu se vsi mehki ostanki kakor: repa, krompir, kaša, drobtinice od mesa, itd. na plitvem okrožniku zdrobé, potem naj se to s pestjo drobtin ali zdrobljenega kruha pomeša, ter stlači v kepo. Vsa ta zmes, tudi kaka zernja slabšega žita se položé na desko, ki naj se na vertu na kak prostor postavi, tako da ne pridejo blizo ne psi in mačke ali kaka druga zver. Kmali pride naj pogumniša tičica senica k južini, njej se pridruži več, potem veliko drugih drobnih ptičkov. Za drobtine, ki na tla padajo, se tergajo in preganjajo tašice in živi in preširni vrabei. Pri hudem mrazu zmerzne kmali ta zmes, pa to ne zadržuje lačnih ptičkov, kateri do zvečer in zopet zgodaj zjutraj kavsajo z deske hrano. Željno pričakujejo zopet prihodnjega dneva vesele ure, v kateri zopet dobijo hrane, na mnogih prostorih blizo deske, na katero se bode jim zopet položila hrana, ter se obilo od dné do dné množé in prihajajo iz raznih krajev, v katerih čakajo časa valitve.

Tako se privadi in obderži mnogo priljubljenih pevcev in pridnih pokončevalcev goseneč in zažek skozi celo dolgočasno in pušto zimo, brez velikega truda in stroškov pričakovaje, da bodo vsi po zimi prehranjeni krilati prijatelji se v naših vertih vselili, valili in nam zeló pridno obirali merčes naših sadnih vertih. Sedaj vsakemu diši sladko sadje, mislim, da je to vsakemu predobro znano. Torej predragi sobratje spodbujajmo in opominjajmo nježno šolsko mladino, da kermi uboge živalice. *J. Sajé.*

Iz Ljubljane. „Učiteljski koledar“, v kterega pride mnogo za šolstvo in učiteljstvo koristnega blagá, bode raynkar natisnjen, in gg. udje učit. društva ga kmali dobodo.

Po ministerskem dovoljenji bode se tudi tú za letošnje šolsko leto uč. pripravnikom dodelilo 24 polovičnih deržavnih štipendij po 100 gold., res prav lepa pomoč, — vendar, dokler se ljudskim učiteljem po novovstanovljenih šolah plača določuje po 200 gold. in še ta v sim ter tje raznešeni drobnini, ne bode še samo to ukaželjnih mladenčev vabilo v učiteljski stan. Ako se učiteljem plača kmali ne uredí, bode tudi pri nas pomanjkovalo pripravnih učiteljev.

Ministerstvo za bogočastje in uk namerava tudi na Kranjskem napraviti izobraževališče za učence, kar bode sedanjim razmeram tudi gotovo dobro ugajalo in šolstvu v deželi mnogo koristilo, kajti dosedanje učence izobraževale so se le po zasebnih učiliščih, kjer se je na potrebe v ljudski šoli malo oziralo.

— Učiteljsko društvo za Kranjsko. Časopisi, ki jih ima učiteljsko društvo za Kranjsko letos v dar in naročene v društveni sobi („Pred mostom“) in kateri se po želji gg. udom tudi na dom dajejo, so tile: 1) Novice, 2) Danica, 3) Tovarš, 4) Vertec, 5) Pravnik, 6) Narod, 7) Slovenski gospodar, 8) Gospodarski list, 8) Besednik, 9) Primorec, 10) Slovenski prijatelj, 11) Školski prijatelj (Zagrebečki), 12) Školnik (pražki), 13) Napredak, 14) Škola (serbaska), 15) Oesterr. Schulbote, 16) Die Volksschule, 17) Pädagogische Zeitschrift, 18) Allgemeine österr. Schul-

zeitung, 19) der Bund (Organ für Interessen der kath. Jugend) 20) Verordnungsblatt.

K društvu so pristopili gg.: Bleivweis dr. Janez, dež. odbornik in ud c. k. dež. šolskega svetovalstva; Gariboldi žl. Leop. (oba z 1 gl. vpisnine in z 2 gl. letnine) in Vilelm Linhart, oba pogl. uč. v c. k. učiteljskem izobraževališču v Ljubljani; Adamič Avg., uč. na Robu z 1 gl. vpisnine; Flis Janez, katehet v nunski deklški šoli v Ljubljani z 1 gl. vpisnine in z 2 gl. letnine; Jelšek Jakob, uč. na Premu z 1 gl. vpisnine; Rupnik Iv., uč. v Idriji in Ribnikar Ant., uč. v Dolu vsak z 1 gl. vpisnine. Dalje so plačali gg.: Lapajne Janez iz Idrije, Ukmar Jakob z Mošenj, Lunder Fr. z Berda po 1 gl. za l. 1871.; Juvan Jožef in Jeršinovec Ant. s Černomlja oba za l. 1870. po 1 gl.; Stanonik Mikl. s Starega terga za l. 1871. — 1 gl.; Kenda Fr. s Semiča za l. 1869. — 1 gl.; Muhič Fr. z Verha za l. 1870. — 1 gl.; Germ M. z Adlešič za l. 1870. — 1 gl.; Kožuh Luka iz Podzemelj za l. 1871. — 1 gl.

— Društvo v pomoč učiteljem in njihovim vdovam in sirotam. Plačali so gg.: Kovšca Marka in Selc za 1871. — 6 gl.; Adamič Fr. iz Šmartna pri Litiji za l. 1870. in 1871. — 12 gl.; Ivanetič Mart., Putrè Mih. in Schott Jakob vsi iz Ljubljane za l. 1871. po 6 gl.; Stamcar Jernej iz Vodice za l. 1871. — 6 gl.; Potočnik Martin s Trate za l. 1870. in 1871. (?) — 12 gl.; Bernik Matija iz Šentvida pri Ljubljani — 20 gl.; (o teh 12 in 20 gl. določilo bode se v prih. odborovi seji); Lunder Fr. z Berda — 13 gl. 50 kr. vpisnine in letnine za l. 1871. 6 gl. vkup 19 gl. 50 kr.; Juh s Hrenovec za l. 1871. — 5 gl. (1 gl. premalo); Barle Jožef z Ipave za l. 1871. (?) — 6 gl.

— Željno pričakovani list „Vertec“, časopis s podobami za slovensko mladost, je na svetlem. V prav lični podobi ima te-le sestavke: 1) ogovor (Preljuba mladost!), 2) V stvarjenji svetá se nam kaže modrost in vse-mogočnost božja, 3) Miloserčna deklica (s podobo), 4) Ne bodi sebičen! 5) Deček in jablana (pesem), 6) Naj slajši smeh, 7) Lastovica in ptica, 8) Število devet, 9) Prirodopisno-natoroznansko polje (opica, žirafa, škvorec s podobami), 10) Razne stvari (kratkočasnice, zastavice, številne naloge). Listu je pridjana tudi muzikalna priloga — pesem z napevom: „Tri cve-tice“. „Vertec“ bode res, kakor obeta, lepo razveseloval in podučeval našo mladost, koja od časa, ko jo je zapustil „Vedež“ ni imela svojega časopisa. Ker pa se vsak časopis naj več opomore s tem, da ima primerno število naročnikov, živo priporočamo ta novi, lepi list ne le vsem slovenskim šolam, učiteljem in staršem, temuč tudi vsem domoljubnim prijateljem domače mladine in sploh vsem domoljubom, da bi „Vertec“ obilno naročevali za se in za druge.

— Pri Giontinetu se dobiva 1) slovenski globus, 2) nova polka „Concordia“, ki jo je zložil naš skladatelj g. L. Belar. Priporočamo oboje!

Listnica. G. K. G. na R.: Poslali ste 2 gl. 60 kr., tedaj imate tû 10 kr. od več. — Vsem ki imajo bukvice vdovskega dr. pri nas: Jih dobote pri priliki. — G. L. A. v Z.; Uč. koledar kazal bode rojstni kraj in leto in koliko časa kdo služi (službina leta) in nikakoršnih drugih osebnosti. Osebnosti, ki jih je nabiral naš tov. g. Lapajne, ne pridejo nikjer na svetlo, temuč imajo le posredni namen, učiteljem pomagati do boljšega materialnega stana. — G. J. B. v L.: Denarja ne moremo vpisati prej, dokler ne vidimo vaše vplačilne knjižice.